

Βρυξέλλες, 3 Μαΐου 2019
(OR. en)

8763/19

JEUN 64
EDUC 221
SOC 330
EMPL 245

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
αριθ. προηγ. εγγρ.:	8308/19 + COR1
Θέμα:	Οι νέοι ως παράγοντες δημοκρατίας στην ΕΕ - Συζήτηση προσανατολισμού

Κατόπιν διαβουλεύσεων με την Ομάδα «Νεολαία», η Προεδρία κατήρτισε το συνημμένο έγγραφο προβληματισμού ως βάση για τη συζήτηση προσανατολισμού των υπουργών Νεολαίας που θα διεξαχθεί στο Συμβούλιο «Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός» στις 22-23 Μαΐου 2019.

Συμβούλιο EYCS (Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2019) - Συζήτηση προσανατολισμού για τη νεολαία

**Οι νέοι ως παράγοντες δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- Έγγραφο συζήτησης της Προεδρίας -**

1. Οι νέοι και η δημοκρατία

Η δημοκρατία είναι μία εκ των θεμελιωδών αρχών βάσει των οποίων ιδρύθηκε η ΕΕ και λειτουργούν οι θεσμοί της. Η ενοποίηση και η στήριξή της είναι καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση της ευημερίας των πολιτών της ΕΕ.

Σε ό,τι αφορά τους νέους και τη δημοκρατία, η σχέση της ΕΕ με τους νέους καθοδηγείται κυρίως από το άρθρο 165 της Συμφωνίας για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο αναφέρεται ότι «η δράση της Ένωσης έχει ως στόχο [...] να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των νέων στον δημοκρατικό βίο της Ευρώπης». Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, η πρόσφατα εγκριθείσα στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία για την περίοδο 2019-2027 αποσκοπεί στην προαγωγή της συμμετοχής των νέων στον δημοκρατικό βίο και αναφέρεται επίσης στον «τρόπο λειτουργίας των δημοκρατιών μας», στον «κοινωνικοοικονομικό και δημοκρατικό αποκλεισμό» και στα «δημοκρατικά ελλείμματα στις διαδικασίες της ΕΕ»¹. Όλα τα παραπάνω θέματα θα πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω της προσέγγισης των νέων, προκειμένου να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη τους στη δημοκρατία ως ένα σύστημα διακυβέρνησης αποτελεσματικό για τους νέους, το οποίο επιδιώκει τη συμμετοχή τους.

Αν και παραμένει μάλλον χαμηλή σε απόλυτες τιμές, η συμμετοχή από άποψης εκλογικής προσέλευσης παρουσιάζει αυξητικές τάσεις μεταξύ των νέων, και ενώ αναμένουμε με πολύ ενδιαφέρον την επαλήθευση αυτών των τάσεων στις επικείμενες Ευρωεκλογές, είναι εξίσου σημαντικό να κοιτάξουμε το μέλλον πέραν αυτών. Σίγουρα οι νέοι κοιτάζουν πέραν των εκλογών, δεδομένης της αυξανόμενης προθυμίας τους να εμπλέκονται περισσότερο σε δραστηριότητες οργάνωσης νέων, ΜΚΟ, ακόμη και πολιτικών κομμάτων – αν και τα επίπεδα των εγγραφών μελών παραμένουν αρκετά χαμηλά. Επιπλέον, ο εθελοντισμός, ιδίως αυτός που επικεντρώνεται στην τοπική κοινωνία, έχει επίσης γίνει μία πιο ελκυστική δραστηριότητα για τους νέους.

¹ Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία, EEEE C 456, 18.12.2018

Οι παραπάνω παράγοντες καθιστούν προφανές ότι η σημερινές νέες γενιές δεν είναι απαθείς. Ωστόσο, όσον αφορά τις απόψεις τους στους τομείς δράσης στους οποίους, για παράδειγμα, η ΕΕ θα πρέπει να δώσει προτεραιότητα η δημοκρατική συμμετοχή υστερεί σε σχέση με την εκπαίδευση και τις δεξιότητες, την προστασία του περιβάλλοντος και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, την απασχόληση, τα θέματα μετανάστευσης και προσφύγων². Αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι οι νέοι δεν ενδιαφέρονται για τη δημοκρατία. Μάλλον το αντίθετο: οκτώ στους δέκα νέους Ευρωπαίους πιστεύουν ότι πρέπει να παρέχεται στήριξη σε εκπαιδευτικά προγράμματα που προάγουν την κριτική σκέψη και καλύτερη διαπαιδαγώγηση ως προς τα δικαιώματα και τις ευθύνες των πολιτών της ΕΕ, και τη λειτουργία της ΕΕ και των θεσμών της – όλα στοιχεία καίριας σημασίας για τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας μίας σύγχρονης δημοκρατίας³.

Ενόψει των παραπάνω, πρέπει να αναγνωριστεί ότι οι νέοι στην πραγματικότητα εκτιμούν την αξία της δημοκρατίας, ωστόσο απαιτείται περαιτέρω προσπάθεια για να έρθει πιο κοντά στην καρδιά και – ιδίως – στο μυαλό τους. Επιπλέον, πρέπει να βεβαιωθούμε ότι οι νέοι νιώθουν ότι αποτελούν μέρος του δημοκρατικού βίου της ΕΕ και των κρατών μελών και ότι μπορούν να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο σε αυτόν. Ωστόσο, για να επιτευχθεί αυτό, πρέπει να ληφθούν υπόψη διάφορες πτυχές.

2. Πώς μπορούν να ενθαρρυνθούν οι νέοι ώστε να συμμετέχουν περαιτέρω στον δημοκρατικό βίο στην ΕΕ

α) Η ελκυστικότητα των εναλλακτικών πολιτικών αφηγημάτων

Η στήριξη του αφηγήματος που επικεντρώνεται στη δημοκρατία, τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και στον διαπολιτισμικό διάλογο ενδέχεται να μειωθεί στο πλαίσιο ενός κλίματος υλικής ανασφάλειας και δυσχερειών (υψηλή και συνεχιζόμενη ανεργία, φτώχεια των εργαζομένων, μικρές πιθανότητες κοινωνικής κινητικότητας, κλπ.), ιδίως εάν οι δημοκρατικές κυβερνήσεις καθυστερούν να βρουν απαντήσεις στις προκλήσεις αυτές. Δεν θα προκαλούσε ιδιαίτερη έκπληξη, συνεπώς, εάν οι πολίτες ανεξαρτήτως ηλικίας εισάκουγαν όσους ισχυρίζονται ότι διαθέτουν εύκολες λύσεις για τα σημερινά κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα.

Η εκμετάλλευση της δυσaréσκειας των ανθρώπων είναι πλέον ευκολότερη χάρη στη νέα συνδεσιμότητα και στη νέα ροή πληροφοριών που επιτρέπουν την εξάπλωση της παραπληροφόρησης. Είναι επομένως υψίστης σημασίας να δοθεί περισσότερη προσοχή στον τρόπο διατύπωσης, κοινοποίησης και υλοποίησης των επιλογών πολιτικής.

² Flash Eurobarometer 455, Ευρωπαϊκή Νεολαία (2017). Έρευνα που διεξήγαγε το TNS political & social κατόπιν αιτήσεως της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Πολιτισμού, Νεολαίας και Αθλητισμού

³ Βλ. υποσημείωση 2.

β) Νέες και μεταβαλλόμενες μορφές εξουσίας και συμμετοχή των νέων

Παρά τις προαναφερθείσες πρόσφατες βελτιώσεις, παραμένει η αίσθηση ότι είμαστε αντιμέτωποι με μία νέα γενιά που είναι, τρόπον τινά, αποσυνδεδεμένη από τις παραδοσιακές μορφές συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων (ψήφος, πολιτικά κόμματα, οργανώσεις νέων, συμμετοχή σε δημόσιες συζητήσεις, κλπ.). Η ψήφος ανά τακτά χρονικά διαστήματα ίσως δεν είναι πλέον επαρκής τρόπος συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για τους νέους και οι αξίες που προσδιορίζουν την παραδοσιακή δομή εξουσίας δεν είναι απαραίτητα ελκυστικές σε σύγκριση με προτιμότερες εναλλακτικές⁴:

Ασφαλώς αυτές οι νέες μορφές εξουσίας και συμμετοχής εγείρουν ερωτήματα σχετικά με την αντιπροσωπευτικότητα των συστημάτων λήψης αποφάσεων και διακυβέρνησης.

⁴ Alex Farrow, Youth Participation: Closer to the Edge of Participation and Activism, SALTO Think Tank on Youth Participation, Tallinn, 2018, διατίθεται εδώ.

γ) Η χρήση και η επιρροή της τεχνολογίας

Οι νέες τεχνολογίες παρέχουν επίσης τη δυνατότητα άρσης της απόστασης μεταξύ πολιτών και κυβερνητικών θεσμών, και επιτρέπουν γρήγορη επικοινωνία και έκφραση απόψεων. Σε γενικές γραμμές οι νέες γενιές χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με άνεση, και αυτό αποτελεί πλεονέκτημα που πρέπει να ληφθεί υπόψη.

Ωστόσο, πρέπει να δοθεί περισσότερη έμφαση:

- Στο ψηφιακό χάσμα μεταξύ των νέων και στην ανάγκη να ξεπεραστεί·
- Στο κλείσιμο του επικοινωνιακού κύκλου – οι νέοι καλούνται να δώσουν τη γνώμη τους, εκφράζονται και συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, ωστόσο τα αποτελέσματα πρέπει επίσης να τους γνωστοποιηθούν και οι αποφάσεις να υποστηριχθούν με τρόπο φιλικό προς τους νέους·
- Στην ψηφιακή συμμετοχή, η οποία δεν διαθέτει τους μηχανισμούς που διαθέτουν πιο παραδοσιακές μορφές συμμετοχής για τη διασφάλιση της ποιότητας και της προβολής.

3. **Ερωτήματα προς απάντηση κατά τη συζήτηση προσανατολισμού των υπουργών**

Στη συζήτηση προσανατολισμού που πρόκειται να πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια του Συμβουλίου για τη νεολαία στις 22 Μαΐου, οι υπουργοί καλούνται να εξετάσουν τα ζητήματα που εγείρονται στο παρόν έγγραφο. Κατά την εξέταση αυτή, ίσως θελήσουν να απαντήσουν στα παρακάτω ερωτήματα:

1. **Τι μπορούν να κάνουν τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που επισημαίνονται στο παρόν έγγραφο, προκειμένου να προαγάγουν την προσήλωση των νέων στις δημοκρατικές αρχές;**
2. **Λαμβάνοντας υπόψη τα πλεονεκτήματα, τα ενδιαφέροντα και τα χαρακτηριστικά των σημερινών νέων γενιών, ποια μέτρα θα ήταν πιο αποτελεσματικά για την αύξηση της συμμετοχής τους στον δημοκρατικό βίο της ΕΕ και των κρατών μελών;**